

“Död åt IDF”: Ett krav på nedmontering och ansvar för brott i Gaza

Lördagen den 28 juni 2025 ledde punkduon Bob Vylan slagordet “Död åt IDF” under sitt framträdande på Glastonburyfestivalen. Slagordet möttes av omfattande fördömanden från pro-israeliska politiker och lobbygrupper, som framställde det som uppvigling till våld. Denna tolkning missrepresenterar dock slagordets avsikt. Denna essä argumenterar för att slagordet bör förstås som ett legitimt och moraliskt brådskande krav på att nedmontera Israels försvarsstyrkor (IDF) som institution och hålla individer ansvariga för krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och handlingar som kan utgöra folkmord, i enlighet med internationell rätt.

Omfattningen och karaktären av grymheterna

Omfattningen av förstörelsen och förlusterna av liv i Gaza sedan den 7 oktober 2023 är enorm. Gazas hälsoministerium rapporterar över 62 000 bekräftade direkta dödsfall, medan bredare uppskattningar projicerar en total dödssiffra på närmare 500 000 när indirekta dödsfall från svält, kollaps av sjukvårdssystemet och oredovisade individer som möjligen är begravda under rasmassor räknas in. En studie från *Lancet* 2024 uppskattade upp till 186 000 indirekta dödsfall, och forskning från Harvard lyfte fram 377 000 försvunna personer. Israeliska policydokument som nämner planer på att flytta 1,8 miljoner av Gazas 2,3 miljoner invånare före kriget implicerar en drastisk befolkningsminskning. Satellitdata (Statista, juni 2025) visar att 70 % av byggnaderna är skadade eller förstörda, 75 % är obeboeliga och hälften är reducerade till ruiner. Förstörelsen av infrastruktur — inklusive sjukhus, vattenanläggningar och sanitetssystem — tillsammans med lemlästningen av 25 000 individer, många av dem barn, uppfyller flera kriterier enligt Folkmordskonventionen: massmord, åsamkande av allvarlig skada, förstörelse av grundläggande levnadsvillkor, förhindrande av födsel genom miljömässig och medicinsk kollaps samt tvångsförflyttning.

Dessa utfall är ett resultat av medvetna politiska beslut från den israeliska regeringen. Premiärminister Netanyahu har övervakat militära operationer; finansminister Smotrich har hindrat humanitär hjälp; försvarsminister Gallant initierade belägringen av “mänskliga djur”; och utrikesminister Katz har stött förödande åtgärder. IDF har inte bara utfört order utan också hyllat sina handlingar. Undersökningar från *Haaretz* och *Fathom* avslöjar att IDF:s enheter för psykologiska operationer spridit grafiskt innehåll om palestinska offer med avhumaniserande bildtexter via inofficiella kanaler. Dessa handlingar speglar inte isolerade missförhållanden utan en systemisk kultur av straffrihet och våld.

Tolkning av slagordet: Ett politiskt och rättsligt krav

Slagordet “Död åt IDF”, som ekade bland en stor folkmassa på Glastonbury, är inte ett bokstavligt uppmaning till våld mot enskilda soldater. Det uttrycker snarare ett krav på att upplösa en institution som systematiskt har brutit mot internationell humanitär rätt. Denna tolkning är i linje med historiska prejudikat, såsom de allierades beslut att upplösa nazisternas Wehrmacht efter andra världskriget.

Krav på att nedmontera väpnade styrkor som är inblandade i massiva grymheter är inte nya. Detta slagord symboliserar den moraliska och rättsliga nödvändigheten att avsluta IDF:s operativa kapacitet och hålla de individer som bär personligt ansvar för överträdelser — inklusive militära befälhavare, politiska ledare och soldater som deltog i eller möjliggjorde olagliga handlingar — till svars. Det återspeglar ett symboliskt och politiskt avståndstagande från en militär styrka som, i sin nuvarande form, opererar utanför lagens och mänsklighetens gränser.

Rättslig kontext: Ockupation, inte krig

Artikel 51 i FN-stadgan tillåter självförsvar som svar på väpnade attacker från stater, en bestämmelse som inte är tillämplig här. Gaza erkänns inte av Israel eller majoriteten av det internationella samfundet som en suverän stat, och Hamas betraktas som en icke-statlig aktör. Enligt internationell rätt förblir Israel den ockuperande makten i Gaza, bunden av Fjärde Genèvekonventionen (1949), som begränsar användningen av militärt våld mot den ockuperade befolkningen.

Militära handlingar som belägringar, bombningar och attacker mot civil infrastruktur faller utanför ramen för legitim polisiär verksamhet enligt artikel 27 i konventionen. Omfattningen av responsen — uppskattade 500 000 dödsfall i Gaza jämfört med 1 200 israeliska offer den 7 oktober 2023 — visar på ett grovt oproportionerligt och olagligt bruk av våld. Denna kontext stärker påståendet att Israels agerande inte uppfyller den rättsliga tröskeln för självförsvar, utan snarare utgör en olaglig ockupation och potentiella handlingar av folkmord.

Historiskt prejudikat: Nürnberg och individuellt ansvar

Nürnbergprocesserna fastställde att lydnad mot order inte fritar individer från ansvar för krigsförbrytelser eller folkmord. Londonstadgan och Nürnbergprincip IV bekräftar skyldigheten att vägra olagliga order. Dessa principer ligger till grund för militära koder globalt, inklusive IDF:s eget etiska ramverk, som kräver att soldater vägrar olagliga order.

Dokument som spridits av internationella juristen Itay Epshtain visar att israeliska lagstiftare beordrat förstörelse av civil infrastruktur och nekande av nödvändiga förnödenheter, direktiv som är uppenbart olagliga. IDF:s genomförande av sådan politik — tillsammans med skryt och firande retorik på sociala medier — visar på villigt och medvetet deltagande. Dessa handlingar speglar de typer av brott som åtalades efter andra världskriget och understryker nödvändigheten av individuellt ansvar.

Det moraliska imperativet för nedmontering

Trots preliminära åtgärder utfärdade av Internationella domstolen i januari 2024 och den pågående utredningen av Internationella brottmålsdomstolen har internationella mekanismer hittills misslyckats med att förhindra masslidande. Det uppskattade dödstalet och förstörelsen i Gaza kräver beslutsamma åtgärder: nedmontering av IDF i dess nuvarande form och åtal av individer på alla nivåer som begått eller möjliggjort brott.

Detta är inte ett krav på hämnd utan på rättvisa. Att nedmontera en institution som underlättar krigsförbrytelser skulle upprätthålla den internationella rättsordningen och avskräcka framtida grymheter. IDF:s interna kultur — som framgår av offentliga firanden av förstörelse — understryker den akuta nödvändigheten av institutionell nedmontering och återuppbyggnad enligt lagliga och etiska normer.

Att ta itu med hyckleri i retoriska standarder

Att framställa Glastonburys slagord som uppvigling, samtidigt som betydligt mer explicita hatuttryck från israeliska tjänstemän och medborgare tolereras, avslöjar en dubbelmoral. Åtminstone sedan 2021, under Jerusalemsdagsmarscher, har folkmassor inklusive regeringsfigurer som Itamar Ben Gvir skanderat "Död åt araberna", ett slagord som åtföljs av fysiska attacker mot palestinier. Dessa uttryck för etniskt hat är i stort sett normaliserade i israelisk offentlig diskurs.

Däremot riktar sig Glastonburys slagord mot en militär institution, inte en etnisk eller religiös grupp, och kräver dess nedmontering på grund av dess inblandning i massiva grymheter. Att likställa detta med uppvigling till våld är att missrepresentera dess innehåll och avsikt, samtidigt som man ignorerar mer uppenbar och farlig retorik som tolereras på andra håll.

Förutseende av motargument

Vissa kan hävda att Israels handlingar är defensiva svar på attacker från Hamas. Men enligt internationell rätt har ockuperande makter inte rätt att åberopa självförsvar på samma sätt som suveräna stater. Den oproportionerliga påverkan, attacker mot civila och dokumenterade firanden av våld ogiltigförklarar anspråk på legitimt försvar.

Andra kan varna för politisk instabilitet till följd av nedmonteringen av IDF. Men historien visar att tolerans för straffrihet leder till djupare instabilitet och ytterligare grymheter. Liksom med de allierades försenade respons på Förintelsen blir passivitet inför folkmord ett moraliskt och historiskt misslyckande.

Slutsats

Händelserna i Gaza representerar en av de allvarligaste humanitära och rättsliga kriserna på 2000-talet. Med uppskattade 500 000 dödsfall har IDF:s operationer — auktoriserade av ledare som Netanyahu, Smotrich, Gallant och Katz — trätt in på territoriet för systematiska grymheter. Slagordet "Död åt IDF" måste förstås inte som ett krav på våld, utan som ett politiskt och rättsligt krav på att nedmontera en militär institution som är inblandad i brott mot mänskligheten och folkmord.

Det internationella samfundet måste agera beslutsamt: nedmontera IDF i dess nuvarande form och hålla alla individer, från befälhavare till politiska ledare, med påvisbar ansvarighet för dessa brott till svars. Genom att göra det bekräftas principen att ingen militär styrka kan agera med straffrihet och upprätthåller arvet från Nürnberg, där rättvisa segrade inte genom tystnad, utan genom ansvar.